

детермінацією. Таким чином, у сучасній педагогічній антропології, герменевтиці й екзистенціалізмі завдання філософії освіти вбачається у виявленні змісту освіти, у формуванні нового образу людини, змістовно адекватної існуванню з позиції належного, оптативного, своєрідної ідеальної моделі [5, с.49-50].

Пошук нових форм організації наукового знання — найважливіший шлях реформування системи освіти. Поступово складається новий образ науки, далекий від нормативізму й унітаризму просвітницької концепції. У ХХ ст. виникли нові способи буттєвості знання і форми його репрезентації, що ні в ґносеології, ні в теорії науки раніше не аналізувалися. Наприклад, М.Полані, висунув ідею особистісного знання, а математик Д.Дьедонне одну із своїх робіт назвав «Математик стільки, скільки існує математиків». Іншими словами, на сучасну пору знання все частіше тлумачиться як дивергуюча освіта: тобто не просто як множинне утворення, а як прогресуюча багатоманітність.

Список використаних джерел

1. Методология в сфере теории и практики / Москаленко А.Т., Погоразде А.А. и др. – Новосибирск: Наука Сиб. отд-ние, 1988. – 306 с.
2. Розин В.М. Предмет и статус философии образования // Философия образования. Сб. науч. статей. – М.: Фонд «Новое тысячелетие», 1996. – С. 7-21.
3. Степин В.С., Кузнецова Л.Ф. Научная картина мира в культуре техногенной цивилизации. – М.: 1994.-275 с.
4. Розин В.М. Философия образования как предмет общего дела // Вопросы философии. – 1995. – №11. – С. 7-9.
5. Огурцов А.П. Педагогическая антропология: поиски и перспективы // Человек. – 2002. – №1. – С. 72-88.

Воронкова В.Г.

д. філос. н., професор,
зав. кафедрою менеджменту організацій,
декан факультету менеджменту і фінансів ЗДІА

ОСВІТА В ЕПОХУ ПОСТМОДЕРНУ І ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

Освіта – одна із найважливіших галузей людської діяльності; охоплює буквально все суспільство і витрати на неї постійно зростають. В розвинених країнах в цю сферу вкладаються 5-8% валового національного продукту. ООН, в індексі, що характеризує ступінь

розвиненості країни, поряд з валовим продуктом на душу населення і середньою тривалістю життя населення, визначає кількість грамотних людей і середню кількість років навчання її громадян в навчальних закладах. В суспільстві склалося розуміння того, що саме в сфері освіти формуються основи стратегії розвитку не тільки для кожної країни, але і всього людства. Разом з тим стан освіти в сучасному світі оцінюється як кризовий, що виявляється в невисокій якості, слабкій стійкості знань і вмінь, незадовільному стані їх моральності і громадськості, пониженому стані здоров'я молоді, в широко розповсюдженій у середовищі молоді наркоманії, злочинності. Значна кількість школярів всього світу виходять з школи до її закінчення; у багатьох школах, в т.ч. і в економічно розвинених країнах, не вистачає кваліфікованих вчителів, ефективних методик навчання, недостатньо високий рівень оплати педагогічних працівників і фінансування всієї системи навчання. Особливо велика відмінність в рівнях освіти розвинених країн і країн, що розвиваються, що визначається перш за все національними можливостями її фінансування. В цілому слаборозвинені країни виділяють у розрахунку на одного жителя у 25 раз менше засобів, чим розвинені країни. Велику тривогу викликає характерна майже для всіх країн „втеча мозку”, яка ще більше збільшує диференціацію між державами. Хоча кожна країна вирішує свої проблеми з врахуванням економічних можливостей і культурних традицій, в цілому слід виокремити основні напрямки сучасних реформ в сфері освіти:

- реалізація швидкого розвитку системи безперервної освіти з широким використанням сучасних комп'ютерних технологій;
- демократизація, фундаменталізація, гуманізація і гуманітаризація освіти;
- забезпечення високого рівня природничо-наукової, математичної і комп'ютерної грамотності;
- введення державних стандартів для всіх рівнів освіти;
- здійснення органічного зв'язку системи освіти з суспільними структурами і засобами масової інформації, що являють собою найважливіші джерела неформальної освіти громадян;
- інтернаціоналізація освіти.

Вирішення цих проблем повинно забезпечити країні входження в світовий економічний, політичний і культурний простір.

Освіта нині набуває основних значень в контексті того, що вона:

- складова частина соціалізації особистості, в процесі освіти людина набуває знання, навички, цінності, норми;
- система інформації, яка включається в освітні програми різних шкіл і навчальних закладів і здійснюється в процесі навчання;
- інституціонально організована діяльність, яка забезпечується системою освітянських закладів;

- характеристика (чи якість) інтелектуального розвитку населення;
- рівень освіти різних соціальних груп, що визначають економічний і культурний потенціал суспільства.

Освіта в умовах глобалізації виконує нові суспільні функції. Так, освіта в умовах глобального світу стає економічним фактором. Для глобального світу характерними є процеси міграції людей, культур, руйнуються культурні зразки, традиційні цінності, втрачається ідентичність народу, зростає етнічна напруга між етнічними групами. Силою, яка здатна подолати ці суперечності, привести людей до взаєморозуміння, вирівнювання культурних відмінностей, може стати освіта як фактор соціальної згуртованості. Задачею освіти є підготовка людини до роботи в нових організаційних структурах і широкого розповсюдження інформаційних технологій, які змінюють організацію праці. Метою освіти повинно стати вироблення навиків роботи в команді; освіта розглядається як спосіб вирішення проблем безробіття; освіта і самоосвіта стають засобами самореалізації особистості. Однією з найважливіших залишається проблема забезпечення рівних можливостей отримання освіти різними соціальними групами.

Освіта виступає механізмом забезпечення історичної спадковості, формування трансляції і наслідування „соціального генофонду”. Спочатку через звичаї і традиції, а пізніше через знання транслуються найбільш ефективні моделі життя і поведінки, історично вироблені даною спільнотою. Як такий механізм, освіта має дві істотні функції: 1) спадкова, чи соціально-відтворювальна функція, що наділяє молодь зразками досвіду і навичками соціально-організованого життя. Молодь, соціалізуючись, вписується в життя конкретного суспільства, цим забезпечує виробництво благ, дотримання норм життєдіяльності, суспільного укладу і порядку даного суспільства; 2) розвиваюча, чи адаптивно-змінна функція, яка формує у нового покоління здатність до розвитку, творчості, інновацій і забезпечує її інтелектуальним ресурсом. Істотні функції освіти, протилежні одна до одної, знаходяться в протиріччі.

Якщо функція збереження здатна законсервувати суспільство, то функція розвитку направлена проти „історичного спадку” і здатна привести суспільство до втрати своєї ідентичності. Функція розвитку в освіті повинна бути підпорядкована функції збереження стійкості суспільства, і тільки в єдності двох функцій освіта повинна стати механізмом соціального наслідування і соціального відтворення суспільства. Освіта уявляється основним засобом відтворення соціального порядку, коли останній зруйнований чи йому властиві недоліки. Не обмежуючись феноменом передачі знань, освіта в широкому сенсі слова є основним засобом, за допомогою якого країна

повинна сприяти формуванню громадянського суспільства. Саме тому основною задачею системи вищої освіти є саме всестороння освіта, яка може сприяти укріпленню зв'язків між громадянами різних держав. Цінність освіти, заснована на багатому історичному досвіді міжкультурного обміну, стала в сучасному світі особливо актуальною. Глобалізація освіти – це процес все більшого пристосування системи навчання і виховання до запитів розширеної глобальної ринкової економіки, що намагається подолати кордони національних держав. Зростаюча залежність економіки від знань породжує ідею створення єдиної світової освітньої системи (ЕСОС), засновану на єдиних освітніх стандартах. Освіта розглядається як платна послуга і товар, як сфера підприємництва і ринкових відносин, більш того, як одна з високоприбуткових галузей економіки. Глобалізація освіти суперечлива по своїм наслідкам. Сьогодні зростає попит на освіту, особливо вищу; позитивною тенденцією є масовизація вищої освіти: чисельність студентів в світі з 13 млн. в 1960 р. збільшилася до 82 млн. в 2000 р., а в 2025 р. може перевищити 100 млн.

Глобалізація освіти – це серйозний виклик національним інтересам країни, на який повинна бути знайдена відповідь у вигляді оптимального співвідношення сильної системи державної національно-орієнтованої відповіді і сильної системи високоякісної недержавної освіти, здатними вести конкурентну боротьбу з провідними структурами Заходу.

Глобалізація освіти – це всезагальна зміна порядку розповсюдження знань через освітні інститути, за допомогою яких поступово формується інтелектуально-інформаційне суспільство.

Глобалізація освіти зумовлена перш за все економічною інтеграцією різних держав (наприклад, ЄС, країни АСЕАН, СНД), діяльністю транснаціональних корпорацій (Coca-Cola, McDonalds, IBM, Sony, BMW), перерозподілу фінансових потоків і більш вільною міграцією робочої сили.

Глобалізація освіти безпосередньо пов'язана з загостренням суперечностей між розвиненими індустріальними державами і країнами третього світу (т. звана проблема Північ-Південь). Основними напрямками цього протиріччя в сфері освіти являються:

- а) забезпечення спадковості освіти національної школи (етноцентризм) і мультикультурної університетської освіти;
- б) інвестування в людський капітал (human capital);
- в) пошук збалансованого співвідношення навчальних програм, направлених на підготовку працівників для ринку праці, і програми, що забезпечують всесторонній розвиток людини як особистості.

Сьогодні виокремлюють два напрямки глобалізації освіти:

Маркетизація освіти – зумовлена інвестиціями великого бізнесу і міжнародних фінансових інститутів в стандартизацію і розповсюдження навчаючих модулів, для працівників у відповідності з технологічними вимогами. До негативних моментів цього напрямку глобалізації освіти відноситься вузька спеціалізація, і, як наслідок, незахищеність молодшої людини перед постійно змінюючою економічною ситуацією, неможливість врахування персональних інтересів і переваг у сфері навчання.

Другий напрямок глобалізації освіти пов'язаний з програмами подолання базової неграмотності. В 1990 р. на Всесвітній конференції „Освіта для всіх” (Таїланд) уряди майже всіх країн світу підтвердили свою готовність виступати в якості донорів чи бенефіціарів навчання 113 млн. дітей, які знаходяться поза межами держави і більше 1 млрд. неграмотних дорослих (переважно жінок).

Таким чином, основна мета освіти – передавати інформацію, вона покликана допомагати людині сформувати певні навички, за допомогою яких матеріальне виробництво зросте кількісно і якісно; освіта повинна сприяти зростанню творчого потенціалу особистості; вона повинна повністю змінити позиції індивіда, приводячи до покращення відносин між людьми і до колективних досягнень у всіх сферах життя. Всесвітній мир через всесвітню освіту повинні стати реальністю.

На межі XX-XXI ст. філософія освіти стає однією з фундаментальних дисциплін, яка притягує до себе увагу представників різних напрямків – педагогів, психологів, політологів, соціологів, філософів. Освіта як центральна проблема створення нових форм означає, що вона є базовим процесом, направленим на формування діючого суб'єкта всіх перетворень у суспільстві. Освіта є проєктивним процесом, завдяки якому створення нових форм направлено в майбутнє. Тим самим освіта є одним із найважливіших механізмів розвитку не тільки індивіда, але і суспільства в цілому, направленим на формування і розгортання в тих чи інших формах фізичного та інтелектуального потенціалу. Філософське осмислення освіти виходить з того, що головною ланкою освітнього процесу є людина. Філософія освіти ставить питання про місце людини в світі. В широкому сенсі освіта є розташування людиною себе в світі, це процес взаємного перетворення людини і світу, в результаті чого світ набуває людського виміру (світ – для – людини, світ – з – людиною), а людина стає невід'ємною частиною буття (людина – в – світі, людини – для – світу); це постійний процес зустрічі людини зі світом, в результаті чого формуються нові форми їх взаємного буття.

1. Освіта є входження людини в світ, тобто занурення людини у соціокультурний простір.

2. Освіта є осягнення людиною смислів буття, тому задача освіти заключається в тому, чому і як вчити, щоб пробуджувати в людині власне людське, гуманне.

3. Освіта є основою формування людиною свого образу, формування людиною своєї унікальності та індивідуальності.

4. Освіта є основою пробудження людиною духовності, яка є процесом і результатом здійснення людиною своєї всезагальної природи, тому без духовної складової освіта не може бути повноцінним процесом формування людини.

Гура О.І.

к. пед.н., доцент
професор кафедри управління
навчальних закладів і педагогіки
вищої школи ГУ “ЗІДМУ”

ОСНОВНІ ТЕНДЕНЦІЇ СТАНОВЛЕННЯ ТА РОЗВИТКУ ІНСТИТУТУ МАГІСТРАТУРИ В СУЧАСНОМУ ОСВІТНЬОМУ ПРОСТОРІ УКРАЇНИ

Вирішення завдань професійної підготовки неможливо без урахування тенденцій, які на сьогодні визначають специфіку освітньої системи Української держави. До кінця 1990-х рр. XX ст. підготовка викладачів вищої школи, як науково-педагогічних працівників, практично не здійснювалась в її класичному варіанті, а відбувалась тільки номінально на факультативній основі в аспірантурі, як однієї з форм післявузівської підготовки.

На сьогодні ситуація докорінно змінилася у зв'язку з переходом вищої освіти на ступеневу систему, яка згідно з “Положенням про освітньо-кваліфікаційні рівні (ступеневу освіту)” передбачає підготовку студентів за освітньо-кваліфікаційним рівнем магістр. Магістратура, згідно з нормативно-законодавчою базою, стає одним із основних місць в системі вищої освіти, як спеціалізована частина підготовки з наряду, що забезпечує підготовку кадрів для науково-дослідної й науково-педагогічної діяльності. Причому, вона у відмінності від аспірантури, по-перше, є однією із вузівських освітньо-професійних програм та форм підготовки, по-друге, передбачає відповідну професійну підготовку на рівні бакалаврата, тобто забезпечує безперервність освіти.

Але не зважаючи на те, що магістратура стає базою на якій здійснюється професійна підготовка майбутніх викладачів вищих навчальних закладів, галузеві стандарти більшості спеціальностей, які є основою і визначають зміст професійної підготовки, зорієнтовані тільки